

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1980/631

KARAR NO : 1981/66

ÖZET : Sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce iş-
lenmekle beraber, sıkıyönetim ilânına neden olan o-
laylara ilişkin ve 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/
maddesindeki irtibat hali bulunan suça ait davanın
Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Ahmet Muhtar Sökiçi ve arkadaşları.

O L A Y : 6.4.1976 ve 15.4.1976 tarihlerinde İstanbul'da faaliyet gösteren İleri
Gençlik Derneği (İGD) ile İstanbul Devrimci Liseliler Birliği Derneği (DEV-LİS) adlı der-
neklerin yönetim kurulu üyesi bulunan sanıkların anılan dernek merkezlerinde 1- Felsefe
nedir?, 2- Diyalektik Materyalizm, 3- Feodal Toplum, 4- İlkel Komün konulu seminerler dü-
zenledikleri ve ayrıca (Gençliğin Yolu İşçi sınıfının yoludur- Ulusal ayrıbalığa ve U-
lusal baskıya hayır- Yusuf Kübeli ve tüm siyasi suçlular serbest bırakılmalıdır-Fato'da
çıkılmalıdır.) ibarelerini taşıyan pul ve afişleri bastırıp afişledikleri ve böylece de-
nek tüzüklerinde yazılı amaçların dışında faaliyette buldukları iddiası ile sanıkları
eylemine uyan 1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 35/1. maddesi aracılığıyla 65/2. maddesi
uyarınca cezalandırılmaları için İstanbul Asliye Ceza Mahkemesine Kanu davası açılmıştı

İstanbul 3. Asliye Ceza Mahkemesi, 12.2.1979 gününde, esas 1978/417, karar
1979/64 sayı ile: Suçların, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu
gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi, 24.9.1980 günü
de, 1980/600 esas sayıyla : Sanıklara atılı suçları, yaygın şiddet eylemi niteliğinde
olmamasına, dernek kapatma davalarının sıkıyönetimin ilânından sonraki olaylara ait ol-
ması gerekmesine göre davanın İstanbul 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülmesi gerektiği
kanısına vararak, görevli yargı yerinin belirtilmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. mad-
desi uyarınca Mahkemeniz'e başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık
Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özdural, Y. İsmet Ayer
Şeref Tolungüç, Metin Sekercioğlu, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla ya-
tı 16.2.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Muzaffer Akçay'ın raporu ile dosyadaki
belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın davada adli yargı
nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsa-
cısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Janioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine kat-
ılan Yardımcı Önder Ayhan'ın düşünce yazıları doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlen-

dikten sonra gereği görüldüğü düşünülür :

İGD ve DEV-LİS adlı derneklerin yönetim kurulu üyesi olan sanıkların, derneklerde seminerler düzenleme ve bazı sloganları afişleme suretiyle dernek tüzüğünde yazılan amaç dışına çıkmaları nedeniyle derneklerin kapatılması sonucunu da doğuracak biçimde işledikleri suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunmasına ve sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmesine karşın, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin e koyduğu davalarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunduğundan, 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13. maddesinin (b) bendi kapsamına girmesine göre davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerekir.

Bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Metin Şekercioğlu, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

S O N U C : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Metin Şekercioğlu, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 16.2.1981 günü kesin olarak karar verildi.

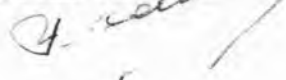
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Üye

Metin Şekercioğlu

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

U. A.

R/T.

KARŞI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi: "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemeleri el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden:

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylar ilişkin suçları..... sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır..... biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat hennakadar M.G.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalarda gerekliler üsri de durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, Millî Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebep yet verdiğinden (umumi ve müsterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydına getirmiştir. Bu süre Adal ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Millî Savunma ve Adalat Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için suçlar arasında klâsik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat....." biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan" ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyi'nde kabul edildiğine göre aynı gereklerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığında altında ele alınan irtibata ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlâl eden sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlemiş olacaktır. (c) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konulmuş bir suçla, umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".....umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı...." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerini hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna men bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmamasının sorunlu olması gibi görüşler

nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el kenan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmayacağı inancındayız.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 nolu Kararı'na gelince:

Millî Güvenlik Konseyi (1) nolu bildiriyle, 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olaylara da belirterek, bütün yurtdışı sıkıyönetim ilân ettiğiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın güdük çykemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmesiyle (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Millî Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bütünlüğüne, bağımsızlığına, millî güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya çalışarak, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." kuralına vazettiği, kararda genel hatlarıyla belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan Sıkıyönetim Kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılanları, bu suçlara oluşturan olayların da sıkıyönetim ilân nedeni olduğuna vurgulamak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu kararla 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikte mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmün geçnişe de (mekabline, uygulanacağı, 7 nolu kararın (4). maddesinin, sıkıyönetim kanununa birlikte düşümlere uygulanması gerekçeği, binacmalayk belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak- 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da arıncağı, ayrıca, olayımızda Sıkıyönetim Kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin çıkardığı herhangi bir suçla da ilgili olma halini zahire (kararın dava dosyasında) herhangi bir delil bulunmadığı ve notice itibarıyla işin nedenlerle sıkıyönetim ilânından 3 ay önce... 6/4/1976... tarihinde ilân edildiği iddia olunan dava konusu ¹¹¹¹ sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmayacağı görüşüyle çoğunluk kararına karzıdır.

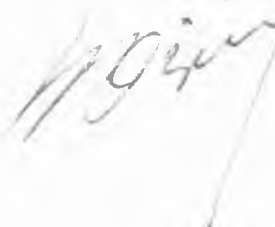
Üye

Metin Şekercioğlu

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

